

I. KUNIGO ČESLOVO KAVALIAUSKO RAŠYTINIS PALIKIMAS

1972 m. Naujasis Testamentas buvo išleistas kaip Lietuvos TSR Vyskupijų Ordinarių kolegijos leidinys, kurį redagavo kun. V. Aliulis. Naujasis Testamentas išleistas 10.000 egzempliorių tiražu. Kunigas Česlovas Kavaliauskas Naujojo Testamento vertimą iš graikų kalbos pradėjo 1967-03-21 Vievyje, vartodamas NESTLE egzempliorių, baigė versti 1971-05-07, taip pat Vievyje.¹

Č. Kavaliauskas, išvertė iš pradžių Naująjį Testamentą, patristikos veikalų, II Vatikano Susirinkimo konstitucijas ir dekretus. Siekdamas atlikti gilesnę Šventojo Rašto tekstų semantinę analizę ir studijuodamas savarankiškai moderniojo mokslo šaltinius, greta jau žinojo 6–7 didžiąsias Europos kalbas, skaitė 12–13 kalbomis. Būdamas poetiškos sielos, sukūrė įstabios lyrikos eilių (Česlovas Kavaliauskas, *Pažadėtoji žemė* (Vilnius: Valstybės žinios, 2000), išvertė Senojo Testamento „*Giesmių Giesmę*“, Edgaro Po, Radaro Kiplingo ir kitų klasikų kūrybos bei patristikos veikalų. 1995 metais kunigui gyvam esant, išėjo leidiniai – Česlovas Kavaliauskas, *Teologija šiandien 1* (Kaišiadorys: Kaišiadorių vyskupijos kurija, 1995); Česlovas Kavaliauskas, *Trumpas Teologijos žodynas* (Vilnius: Lumen, 1992), „Šventojo Kankinio Ignoto Antiochiečio laiška“ vertimas, Euzebijaus Cezariečio „*Bažnyčios istorija*“, 1-7 skyrius, „*Didachė – Dvylikos apaštalų mokymas*“ ir kitų vertimų, bei daugelio rankraščių publikuotų, esant gyvam kunigui ir po kunigo mirties. Dalis jo rankraščių yra išleista knygų rinkiniuose – Česlovas Kavaliauskas, *Tarp fizikos ir teologijos* (Vilnius: Aidai, 1998); *Priespaudos metais skleidęs tiesą*, sudarė Antanas Buračas (Kaunas: Spindulys, 2002); *Teologas jo siekiai ir ieškojimai*, sudarė Antanas Buračas (Vilnius: Mokslo aidai, 2008), *Iš kunigo Česlovo Kavaliausko rankraščių*, sudarė Jurgita Fedorinienė (Vilnius: Apyaušris, 2011); *Eschatologija žmogui ir pasauliui*, sudarė Antanas Buračas (Vilnius: Edukologija, 2012).²

Tai moksliniai Jėzaus Kristaus prisikėlimo, kančios, tikėjimo svarstymai, kuriuose supažindinama su „*netiesiniu*“, „*nebuhalteriniu*“ Jėzumi Kristumi, tekstuose svarstomi Bažnyčios ir teologijos atgimimo klausimai, tikėjimo nesuderinamumas su parapsichologija ir teosofija, Dievo ir šiuolaikinės fizikos dermės samprata, kosmologijos, psichoanalizės įžvalgos, mariologijos aspektai ir Bažnyčios istorijos svarba. Jie padeda atskleisti „*netiesinę*“ teologiją, kaip projektą, praturtinantį teologiją tikslųjų mokslų metodais, tuo pačiu atskleidžiant „*netiesinio*“ Jėzaus Kristaus bruožus ir teologiją. Tačiau yra nemaža niekur neskelbtų rankraščių, kurie saugomi asmeniniame autorės Č. Kavaliausko archyve. Rašytinis palikimas padeda geriau suprasti

¹ *Kun. Česlovo Kavaliausko rankraštiniai dokumentai*. // Asmeninis autorės archyvas.

² *Ibid.*

Č. Kavaliausko originalumą, kuris, turėdamas biblinę bei patristinę sampratą, pasitelkdamas gamtos mokslų laimėjimais, gilinasi į Jėzaus prisikėlimo įvyki, įrodynėdamas Jo istoriškumą.³

Č. Kavaliauskas griežtai rėmėsi Albertu Einšteinu (*Albert Einstein*, 1879-1955 – vokiečių fizikas, suformulavęs specialiąją reliatyvumo teoriją, o vėliau ir bendrąją reliatyvumo teoriją), Hermanu Minkovskiu (*Hermann Minkowski*, 1864-1909 – vokiečių matematikas, fizikas, vienas reliatyvumo teorijos pradininkų), Luisu de Broiliu (*Louis de Broglie*, 1892-1987 – prancūzų fizikas, Nobelio premijos laureatas), Poliu Diraku (*Paul Dirac*, 1902-1984 – anglų fizikas teoretikas, vienas kvantinės mechanikos kūrėjų, Nobelio fizikos premijos laureatas), Verneriu Heinzenbergu (*Werner Karl Heisenberg*, 1901-1976 – vokiečių fizikas, Nobelio fizikos premijos laureatas 1932 m., kvantinės mechanikos pradininkas), Enriku Fermiu (*Enrique Fermi*, 1901-1954 – italų fizikas, atrado grandininę branduolinę reakciją), Stephenu Hawkinsu (g. 1942-2018) britų fizikas, kosmologas), Michio Kaku (g. 1947 – japonų kilmės JAV fizikas teoretikas, teorinės fizikos profesorius Niujorko miesto koledže, futuristas ir mokslo populiarintojas).⁴

Č. Kavaliauskas buvo gerai išstudijavęs egzegetus, teologus, fizikus, matematikus, filosofus, kosmologus: Aurelijų Augustiną (*Aurelius Augustinus*, 354-430), Aristotelį (*Αριστοτέλης = Aristotelēs*, 384 m. pr. Kr. - 322 m. pr. Kr.), Anzelmą Kenterberietį (*Sancti Anselmi Cantuariensis*, 1034-1109), Tomą Akviniatį (*Thomas Aquinas*, apie 1225-1274), Martiną Liuterį (*Martin Luther*, 1483-1546), Izaoką Niutoną (*Isaac Newton*, 1643-1727), Johanną Gottfriedą Herderį (*Johanas Gotfrydas Herderis*, 1744-1803), Friedrichą Hegelį (*Georg Wilhelm Friedrich Hegel*, 1770-1831), Georgą Bernhardą Riemanną (*Georg Friedrich Bernhard Riemann*, 1826-1866), Rudolfą Bultmaną (*Rudolf Karl Bultmann*, 1884-1976), Nilsą Borą (*Niels Bohr*; 1885-1962), Wernerą Heisenbergą (*Werner Karl Heisenberg*, 1901-1976), Karlą Rahnerį (*Karl Rahner*, 1904-1984), Ralphą Martiną (*Ralph P. Martin*, 1925-2013), Jozefą Ratzingerį (Joseph Ratzinger, 1927), Valter Kasper (*Walter Kasper* g. 1933).⁵

Apmastė Karlo Jasperso (*Karl Theodor Jaspers*, 1883-1969 – vokiečių psichiatras ir filosofas, religinio egzistencializmo atstovas, turėjęs didelę įtaką šiuolaikinei filosofijai, teologijai ir psichiatrijai), Martyno Haideggerio (*Martin Heidegger*; 1889-1976 – vokiečių filosofas – egzistencialistas, hermeneutikos teoretikas, vienas reikšmingiausių XX a. mąstytojų, Marburgo universiteto profesorius), Nikolajaus Berdiajevo (Николай Александрович Бердяев, 1874-1948 – rusų filosofas, religinio egzistencializmo atstovas), palikimą.⁶

Č. Kavaliauskas ypatingai domėjosi Bažnyčios istorija, skyrė didelį dėmesį Katalikų Bažnyčios dokumentams, gilinasi į Kristaus prisikėlimo istoriškumo sampratą. Didelę svarbą savo

³ *Kun. Česlovo Kavaliausko rankraštiniai dokumentai. // Asmeninis autorės archyvas.*

⁴ *Ibid.*

⁵ *Ibid.*

⁶ *Ibid.*

gyvenime skyrė matematikai, bendrajai realiatyvumo teorijai, kvantinei mechanikai, informatikai, gravitacijos kilmei, hyper-erdvių, evoliucijos klausimams.⁷

Išleidus 1992 m. „*Trumpą teologijos žodyną*“, Č. Kavaliauskui liko neįgyvendintas siekis – originali egzistencialistinės filosofijos istorija, taip pat iš moderniojo mokslo pagrindų sistemiškai permąstyta Karlo Jasperso, Martyno Haidegerio, Levo Šestovo, Nikolajaus Berdiajevo palikimas. Č. Kavaliauskas mums atveria moderniosios kristologijos ir eschatologijos perspektyvas, padedančias aiškinti tradicijų turinį, kartu su naujais mokslo laimėjimais, aiškindamas Šventąjį Raštą, teologines nuostatas ir dogmų turinį.⁸ Č. Kavaliausko mintys buvo labai artimos K. Weizsäckeriui ir J. Ratzingeriui, kurie taipogi domėjosi šiuolaikinio mokslo bei teologijos galimomis sąsajomis. Su šiais mokslo gigantais, Č. Kavaliauskas susirašinėjo savo brandžiame gyvenimo tarpsnyje.⁹ Vienas Č. Kavaliausko mokinių dr. A. Urbonavičius savo straipsnyje rašo: „Česlovas Kavaliauskas, visuomet būdamas ištikimas ganytojo pasauliui, rūpestingai siekė apsaugoti tikėjimui atvirus žmones nuo paviršutiniškumo, lengvabūdiško požiūrio į paslaptinius reiškinius, kuriuose norėta išvelgti religinį motyvą. Jis griežtai skyrė mokslu paaiškinamus gamtos bei psichikos reiškinius ir antgamtinius bei kitokius tikėjimo įvykius. Matydamas pastangas moksliniais ir pseudomoksliniais argumentais atmesti religiją, šis ganytojas visomis jėgomis kantriai iki pat gyvenimo saulėlydžio ieškojo moksle duomenų, kuriais galima pagrįsti teologinį mąstymą, jį praplėsti bei praturtinti. Tuo jis parodė, jog moksliniai faktai bei moksliniai mąstymo kriterijai anaipol neužkerta kelio tikėti, bet jį įvairina, teikia jam gyvybės. Neketino įrodinėti Dievo buvimo. Sakydamas, jog: „Dievo visatoje ieškoti nereikia.“ Eidamas tokiu mokslo ir tikėjimo keliu, pažino ir mums atskleidė kitokį – netiesinį, arba, kaip jis pats vadindavo, paradoksalų – Jėzų. Trokšdamas teologijos atgimimo, siekė šias mintis įtvirtinti ir pasiūlė savo atrastą kelią – „*netiesinės*“ teologijos projektą (jo esmė: praturtinti teologinį mąstymą gamtos mokslų sampratomis).“¹⁰ „Gyvenimo pabaigoje, Č. Kavaliauskas turėjo stiprų patvirtinimą savo neklystamumu, prie jo rankraščio – *Netiesinis mąstymas teologijoje* – buvo rastas užrašas: „tuomet mane palaikė Leipzigo fizikas teoretikas Michael Funke, mano draugas.“¹¹ Č. Kavaliausko straipsnius spausdino žurnalo „*Nauka i religija*“ redakcija. Korespondencijos būta iš vyskupo A. Labuko, vyskupo L. Povilonio, prof. Kazimiero Almino, prof. hab. m. dr. Jono Kubiliaus, kun.

⁷ Kun. Česlovo Kavaliausko rankraštiniai dokumentai. // Asmeninis autorės archyvas.

⁸ Žr. Česlovas Kavaliauskas, *Eschatologija žmogui ir pasauliui*, sudarė Antanas Buračas (Vilnius: Edukologija, 2012), 10. (Č. Kavaliauskas susirašinėjo ir su kardinolu J. Ratzingeriu – dabar popiežiumi emeritu Benediktu XVI). patikslinta: Vaidotas Žukas, „Popiežius Pranciškus. išsipildžiusi kun. Č. Kavaliausko svajonė“ / Žiūrėta 2019 m. 01 mėn. 04 d., <http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2018-07-31-popiezius-pranciskus-issipildziusi-kun-c-kavaliausko-svajone/171035>.) / Jurgita Fedorinienė, „Kunigo Česlovo Kavaliausko asmenybės unikalumas ir tarnystės samprata“, *Logos* 80 (2014), 181-182.

⁹ Ibid.

¹⁰ Agnius Urbonavičius, „Kun. Č. Kavaliausko minties pasaulis“, *Ateitis* 2 (2007), 18.

¹¹ Kun. Česlovo Kavaliausko rankraštiniai dokumentai. // Asmeninis autorės archyvas. // Rankraštis „*Netiesinis mąstymas teologijoje*“ / Jurgita Fedorinienė, „Kunigo Česlovo Kavaliausko asmenybės unikalumas ir tarnystės samprata“, *Logos* 80 (2014), 182.

Antano Rubšio, kun. Vaclovo Aliulio, rašytojo Kazio Sajos, akademiko Antano Buračo, Prof. Juliaus Šalkauskio.¹² Popiežiaus Grigaliaus universiteto profesorius kun. Antanas Luima SJ., laiške rašė: „Jums bus sunku įsivaizduoti mano džiaugsmą dėl puikaus atlikto vertimo. Jūsų pastangomis lietuviškieji Evangelijų vertimai vienu šuoliu ne tik prilygo, bet ir pralenkė kitų tautų jau senus ir gausius vertimų bandymus. Su pasigerėjimu, pakartotinai skaičiau Joną.“¹³ Tačiau Č. Kavaliauskas aktyviai dalyvavo verčiant liturginius Senojo Testamento tekstus. Prof. A. Luima SJ iš Romos laiške rašo: „Gerokai anksčiau man esate atsiuntę ir kai kuriuos Senojo Testamento tekstus išverstus į lietuvių kalbą. Nuostabiai puiku. Labai žmonėms suprantama. (...) Net jei ir nebūtų panaudoti greitai tie tekstai ir atspausdinti, bet jau pats išvertimas yra labai didelis įnašas. Jūs turite tam ypatingus gabumus, Dievo dovaną. Tad ir linkiu, kiek jėgos leidžia, atsidėti šiam darbui. Tai aukšto laipsnio kūryba.“¹⁴ „Katalikų pasaulis“ žurnalas, 1994 metais, išspausdino interviu su Č. Kavaliausku, prieš rengiant ekumeninį Šv. Rašto leidimą. Pasakodamas, kodėl vertė Šv. Raštą, – Č. Kavaliauskas teigia, jog pamilo Jį, juo gyvena. Skaitant evangeliją, mano širdis džiūgauja, sako Č. Kavaliauskas. Vertė pasitelkdamas filologinius žodynus, sąžiningai, bijodamas palikti klaidų. Kalbėdamas apie netaisyklingai išverstus poterių, Č. Kavaliauskas pyko ir už tai, jog būtina versti – „nevesk mūsų į pagundą“, *Tėve mūsų* maldoje, o mes vertę kitaip, išgyveno ir už žodį „iššios“ išmestą iš maldos *Sveika Marija*. Naujojo Testamento redagavimą Č. Kavaliauskas paliko kun. V. Aliuliui. Vis dėlto, – pabrėžė Č. Kavaliauskas, – nereikia dailinti Šventojo Rašto kalbos, per kurią išryškėja tikra Naujojo Testamento dvasia. Į klausimą, ar Č. Kavaliauskas norėtų ką nors pakeisti savo vertime, Jis atsako: nelabai norėčiau, tegu būna kaip yra, nereikia taisyti ir kun. A. Rubšio. „Nebūkime puritonais ir neieškokime labiau neįprastiems, žodžiams, tokiems, kaip, pavyzdžiui „šlakas“, kokio švelnesnio pakaitalo. Šventojo Rašto kalba turi būti adekvati originalui, suprantama ir lengvai paskaitoma.“¹⁵

Visas „netiesinės“ teologijos projektas buvo perdėm kritiškas ir tai tik įrodo Č. Kavaliausko genialumą, būtent savo gyvenimu ir šiuo projektu – „netiesinės“ teologijos, Č. Kavaliauskas parodo Jėzaus asmeniškumo unikalumą ir galimą santykį su Juo ir nūdienoje. Atveria galimybes mokslo naujovių svarbai teologijoje, kuri nesumenkina ar kitaip nesugadina teologijos, bet praplečia jos akiratį ir papildo visos Dievo visagalybės sampratą.

Kunigo biografija trumpai: „Č. Kavaliauskas gimė 1923-07-20, Pasvalio r., Pumpėnų kaime. Šeimai persikėlus į Kauną, baigė „Aušros“ berniukų gimnaziją, kunigų seminariją. Genais tekėjo gabios, talentingos giminės kraujas: dėdė – dailininkas A. Buračas, senelis iš tėvo pusės – užsienio kalbų mokytojas. Į kunigus įšventintas 1946 metais. Tragišku pokario laiku sekė griežtas

¹² „Biblijos slėpiniai“ / mons. m. dr. Algirdas Jurevičius ir prof. Julius Šalkauskas. „Kun. Č. Kavaliausko knygos pristatymas“ / 2014 m. 03 mėn. 07 d. / Laida „Marijos radijas“. Kun. Česlovo Kavaliausko rankraštiniai dokumentai. // Asmeninis autorės archyvas.

¹³ Kavaliauskas, *Teologas. Jo siekiai ir ieškojimai*, 118.

¹⁴ Ibid, 145.

¹⁵ Jūratė Kuodytė, „Laukiame Šventojo Rašto vertimo“, *Katalikų pasaulis* (1995), 12.

sovietinis režimas. 1950-12-20 areštuojamas už politinę veiklą, penkeriems metams ištremiamas į Sibirą, kur dalyvauja garsiaame Norilsko kalinių sukilime. Į Lietuvą grįžta 1956 metų pavasarį, 1959 metais pradeda dirbti Kaišiadorių vyskupijos parapijose, jų skaičius siekia virš dvidešimties. Mirė 1997-02-20, palaidotas Vievio bažnyčios šventoriuje. Paskutinėmis gyvenimo valandomis savo kančia ir tikėjimu paliudijęs – „Jėzus Kristus yra Viešpats!“ (Fil 2, 11). Šios įžvalgos, manau, galutinai atspindi kunigo susitapatinimą su savo Ganytoju, tapimą ganytoju – Kunigu žmonėms, savo pavyzdžiu beliidijančiu Gyvajį, Tikrajį, Nebuhalterinį, Netiesinį Jėzų Kristų savo gyvenimu ir išmintimi, paaukojusį gyvybę už tiesos įžvalgą, savo tarnystėje buvęs ištikimu Dievo partneriu.“¹⁶

II. PAGRINDINIAI KUNIGO ČESLOVO KAVALIAUSKO TEOLOGIJOS ASPEKTAI:

1. Krikščionio dvasingumui nėra svetima „*netiesinė*“ kunigo Česlovo Kavaliausko teologija. Galime teigti, jog ji esti kaip nauja apraiška nūdienos Lietuvos teologijoje, pretenduoja būti šalia garsiųjų teologų raštų. Tai nauja sritis, „*netiesinė*“ teologija, – nauja dvasingumo tendencija, besiremianti dogmatika, Katalikų Bažnyčios katekizmu, ypač Šv. Raštu ir Bažnyčios istorija bei gamtamoksliu. Tai ne tik priedermė krikščioniui Jėzaus Kristaus pažinime ir pasiruošime amžinybei. „*Netiesinei*“ Č. Kavaliausko teologijai būdingas perėjimas nuo tradicinės neotomistinės filosofinės teologijos sampratos prie teologijos, paremtos moderniosios gamtos filosofijos bei gamtos mokslų įžvalgomis. Įkvėpimo atnaujintai kristologijai Č. Kavaliauskas sėmėsi iš specialiosios ir bendrosios reliatyvumo teorijų, kvantinės mechanikos, svarstydamas hipererdvių, chaoso teorijos, visatos kilmės bei evoliucijos klausimus. Č. Kavaliausko „*netiesinė*“ teologija patenka tarp originaliausių XX a. teologinių bandymų Lietuvoje. Č. Kavaliausko „*netiesinė*“ teologija projektas, kaip katalikų teologiją praturtinti tikslųjų mokslų metodais. Č. Kavaliauskas teologiją pavadino „*netiesine*“, remdamasis modernioje fizikoje įvykusiū lūžiu, pereinant nuo klasikinės prie kvantinės mechanikos. Netiesinės fizikos ir matematikos pasiekimai Č. Kavaliauskui leido Jėzų Kristų – Dievo Sūnų – atskleisti kaip Išganytoją, nenuspėjamą, neaprepiamą, teisingą, tikrą Dievą ir tikrą Žmogų. Č. Kavaliausko požiūriu filosofija turi tarnauti *ad hoc*, tik logikos ir terminologijos apžvalgoje, vietinio pobūdžio uždaviniams spręsti. „*Netiesinės*“ teologijos rėmuose tikroji ir vienintelė filosofija yra Dievo žodis. Č. Kavaliauskas kalba apie nelinijinę teologiją, nes moderniosios fizikos požiūriu visi visatos reiškiniai yra netiesiniai (nelinijiniai). Č. Kavaliauskas taiko ir papildomumo dėsnį teologijoje, aiškindamas, kaip Dievo prigimties vienybė yra papildyta asmenų trejybiškumu.

¹⁶ Fedorinienė, „*Kunigo Česlovo Kavaliausko asmenybės unikalumas ir tarnystės samprata*“, *Logos* 80. (2014), (Vilnius: „Logos“), 185.

2. „*Netiesinės*“ teologijos Jėzus Kristus, kaip jį aptaria Č. Kavaliauskas, solidarizavosi su vargdieniais, beturčiais, nedorovingaisiais, silpnavaliais, išdrįso vietoj juridinių nuobaudų skelbti Dievo atleidimą. Taip Jėzus Kristus įvykdė Dievo atleidimą, galintį keisti net praeitį. Čia Č. Kavaliauskas polemizuoja su šv. Tomu Akviniečiu, teigusiu, jog praeities pakeisti negali net Dievas. „*Netiesinės*“ teologijos Jėzus Kristus savo atpirkimo auka padaro tai, kas įprastiniu požiūriu neįmanoma. Č. Kavaliausko „*netiesinis*“ Jėzus Kristus kentėjo ne dėl kentėjimo, bet dėl nusidėjėlio sieloje išpausto savo atvaizdo. Č. Kavaliauskas Jėzaus Kristaus prisikėlimą traktuoja ne tik kaip dieviškumo pasirodymą ir patvirtinimą, bet jam prisikėlimas yra svarbus ir dėl Jėzaus pasilikimo Bažnyčioje. Č. Kavaliausko „*netiesinio*“ Jėzaus Kristaus paveikslas esti laisvas, didingas ir spinduliuojantis gailestingumu, nešantis Dievo Įsūnystę, be pedantizmo ir biurokratijos, prikeliantis puolusius ir mirusius, dovanojantis gyvybę, dovanai skelbiantis žmogaus išaukštinimą, atiduodamas save ant kryžiaus. Gyvenimas kitam ir kitiems – „*netiesinės*“ teologijos prasmė. Jėzaus „*netiesiniai*“ bruožai leidžia pažvelgti į save išganymo perspektyvoje, nuodėmių atleidimo aspektu, nuodėmingumo ir atleidimo sąsajoje. Vienintelė „*netiesinės*“ kristologijos esminė žinia – išganymas per Jėzų Kristų. Kenotinis „*netiesinės*“ teologijos Jėzus Kristus įspraudė savo pažinimą į kategorijas ir sąvokas, kad jis taptų prieinamas kiekvienam žmogui. „Č. Kavaliausko „*netiesinės*“ teologijos požiūrių krikščioniškosios soteriologijos tikslas yra buvimas kito labui – tai naujo gyvenimo programa, didžioji visuomenės alternatyva. Jėzui rūpi pirmiausia Dievas Tėvas, Jo tikslas nėra humanizacijos programa ar nauja bendruomenė, tai tik sąlygos Dievo pažinimui. Č. Kavaliausko „*netiesinė*“ teologija reikšminga, nes naujai ir originaliai atskleidžia, jog mūsų praturtinimas ir panašumas į Kristų – tai Jo kryžiaus rezultatas, kad „*netiesinis*“ Jėzus Kristus yra nuolatinis mūsų prigimties ramstis, papildymas, išstobulinimas, išaukštinimas, gyvas bei paradoksalus, betarpiškas ir asmeninis, keičiantis mūsų gyvenimus. Todėl Č. Kavaliauskas išryškina sakramentinę Dievo žodžio dimensiją. Č. Kavaliauskas parodo, kad asmeninio santykio su Jėzumi nebuvimas, neatskleidžia asmens tapatybės, neatveria tikėjimo grynumo, neveda į išganyimą, nepadarо gyvenimo pilnatviško. Č. Kavaliausko rankraščių tyrimas atskleidžia asmeniško santykio su Jėzumi reikšmę bei svarbą. Ir nutiesia pilnatvišką ryšį bei gijas gyventi bendrystėje, santykiyje su Jėzumi Kristumi, Jo Bažnyčioje veikiant Šventajai Dvasiai. Č. Kavaliauskas parodo būdus, Jėzaus bruožus, istorinius, mokslinius pagrindimus, skatina atrasti savo kaip krikščionio tapatybę ir atskleidžia asmeninio santykio su Jėzumi pilnatviškumą, kuris gyvenimą įtakoja kaip nepakeičiamą esatį. Pagrindinė išryškinta, Jėzaus Kristaus netiesiškumo esmė, pasinaudojant Šv. Pauliaus mintimi, Č. Kavaliausko „*netiesinio*“ Jėzaus – išganymas per Jėzų Kristų. Yra dalykų, – sako Č. Kavaliauskas, – stipresnių už beaistrį mokslą, ir gyvenime jie būna svarbesni už mokslinį pažinimą. Tai egzistencinis tikinčiojo požiūris į Naująjį Testamentą – asmeninį Išganytojo laišką, adresuotą kiekvienam mūsų. Č. Kavaliausko kristologijoje atpažintos kristologinės įžvalgos leidžia sugrupuoti visus Č. Kavaliausko rankraščiuose randamus „*netiesinius*“ Jėzaus Kristaus bruožus į

septynias įžvalgas: kenotinis – tarnaujantis, apkrečiantis tarnyste; mylintis – Simonas Kirenietis; ganytojas – gydantis Išganytojas; išmintingas – Dievo valią vykantis; liudijantis – Dievą Šv. Rašte; maldaujantis – už save ir kitus; kviečiantis – į Šventėjimą, prisikėlimo amžiną meilę – Prikėlimui.

3. Č. Kavaliausko „*netiesinės*“ teologijos bruožai neatsietinai turi panašumų su popiežiaus Pranciškaus teologija šiandien bei tarnystės samprata nūdienoje, ypatingai Jėzaus Kristaus kaip Gerojo Ganytojo perteikimu. Popiežius Pranciškus, pateikdamas mums sielovados modelio viziją kaip Jėzaus Kristaus mokinystę, savo pavyzdžiu kaip ir Č. Kavaliauskas moko teologavimo atsiklaupus, rožinio maldos bei nuolatinio stebėjimosi Jėzumi Kristumi, su tikėjimo polėkiu. Septyni sielovadininko principai: dovanojantis save; broliškai mylintis; atsakantis į žmogaus poreikį – vedantis į išlaisvinimą Dieve; padedantis kurti santykį su Jėzumi; evangelizuojantis; dėkojantis Tėvui; žiūrintis į kryžių kaip tikėjimo pagrindą, pastebėti popiežiaus Pranciškaus apaštališkajame paraginime „*Evangelii Gaudium*,“ yra lygiagretūs ar išsamiai tapatūs su Č. Kavaliausko septyniomis kristologinėmis įžvalgomis. Šios paralelės integruojamos į klinikinės sielovados konsultavimo modelį, sukurtą disertaciją – *Kunigo Česlovo Kavaliausko kristologinių įžvalgų svarba klinicinei sielovadai Lietuvoje*, apginta 2019 metais dr. Jurgitos Fedorinienės.

(ištrauka iš dr. Jurgitos Fedorinienės disertacijos „*Kunigo Česlovo Kavaliausko kristologinių įžvalgų svarba klinicinei sielovadai Lietuvoje*“)